

**DJILEJŠ
PRESEDSTVA
STR. 3**

**»STARA
SOBOTA«**

IN

»PORABJE«

V

BUDIMPEŠTI

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. maja 2004 ☼ Leto XIV, št. 9

DOMA V EVROPI – SVETEK SKUPNE PRIHODNOSTI

Prejšnji konec kedna sta Madžarska pa Slovenija vküper z drugimi ausmimi rosagi staučila v Evropsko unijo. Dva sprtolejšnja dneva sta bila v Porabji tó sve-tašnja. Programov pa priridev je bilau telko, ka bi bilau težko vse gornašeti. Po eni vasaj (Andovci, Števanovci) so postavljali mla-je, po drugi vasaj (Dolenji Senik, Verica) so meli pik-nike, mlajši so risali na asfal-t... Vsepovsedik so se pa za-spilale himne - poleg nacio-nalni himn zdaj že evropska tó - pa zdignile zastave. V največ mejstaj se je tau zgo-dilo 30. apriliša v paunauču vküper s kakšnim šampa-njom. Tak je bilau tau na mejnom prehodi Gornji Senik-Martinje tó. V svojom kratkom guči se je gorenji-senički župan Martin Ropoš spomino na tiste cajte, gda je nej bilau dobro živeti pri granici, gda je ešče biu na granici draut, bodeča žica, gda so se lidge bojali tam ta samo gledati, nej pa ta titi. Pred dobrimi desetimi lej-tami smo ešče tó nej mislili, ka gnauksvejta splog nede granica. Franc Šlihthuber, župan občine Gornji Petrovci tak misli, ka je najbolje od nas samij odvisno, kelko »haska« mo meli od Evrop-ske zveze. Tau odvisi od tau-ga tó, kak mo znali sosedge vküp delati.

Gvüšno, ka je bilau v Porabji največ lidi 1. majuša na proslavi na tromeji, stero so organizirale občine Kuzma, Gornji Senik pa sv. Martin. Telko lüstva, kak na te den,

se je ešče gvüšno nej obrna-ulo nej na tej točki pa nej v trej vasnicaj. Če se je na te den nekaj pelo na Gorenji Senik, je leko srečo tekače, štafeto miru, stera je prvi den krenila iz Sombotela. Mladi lidge so za mir pre-bežali več kak 70 kilomej-terov. Iz Slovenije je na Go-renji Senik prišla karavana stari avtomobilov pa mo-torov, po nekdanji granici je jahalo 150 konjenikov. Sla-vnostna gosta na proslavi na tromeji sta bila bivša predsednika R Madžarske in R Slovenije *Árpád Göncz* in *Milan Kučan*, stera sta pozdravila množico. Obadva sta poudarila, ka dobi Unija s Slovenci in Madžari dobra, flajsna, ustvarjalna naroda, ka se od nas Evropski zvezi nej trbej bojati.

Na tromeji so svetili sloven-ski, madžarski pa avstrijski politiki, med njimi Pavle Gantar, minister za infor-macijsko družbo, Miha Brejc, podpredsednik slove-nskega prlamenta, Miklós Hankó-Faragó, državni sek-retar ministrstva za pravo-sodje.

Na tromejo so pribežali ude-leženci teka enosti srca. Po-budnik gibanje »Srce sve-tovne enosti« je gospod Sri Chinmoy, vodja meditacij za mir pri OZN, steri je na tromeji odkriu spomenik. Za mir na svejti so spisitili večstau golaubov mira tó pa odkrili »kamen«, steroga je dala obnoviti občina Kuzma.

Republika Slovenija
Generalni konzulat
Monošter

Tokratni članek namenjam zgodovinskemu trenutku, ki mu bomo pričla čez nekaj ur, vendar pa, ko bo ta tekst objavljen, bo zgodovinski trenutek že mimo. Govorim o 1. maju, ki bo letos še posebej slovesen, saj ne bo samo praznik dela, ampak »praznik skupne prihodnosti«. Tega dne vstopamo v tisto prihodnost, ki naj bi vsem prinesla večje blagostanje, boljše življenjske razmere, predvsem pa socialni status. Tega si gotovo vsi želimo, sprašujem pa se, ali bo Evropa prišla k nam ali pa bomo mi šli v Evropo. Mislim, da

se ne eno ne drugo ne bo zgodilo, ker si bomo morali Evropo ustvariti tukaj, kjer smo.

Dobri poznavalci evropskih razmer, ki so pregovorno tudi zmerni optimisti, pravijo, da se po 1. maju ne bo zgodilo nič pretresljivega, da se bo pač zgodil drugi, tretji, četrti itd. maj. Tisto, kar se je moralo zgoditi, se je že zgodilo v pristopnih pogajanjih. Pravijo, da se bo hrana še pocenila, da bo tudi kakšno podjetje še propadlo, da se bo morda celo še povečala stopnja brezposelnosti. Ali bo to samo začasno, pa da je odvisno od nas samih. Najbrž imajo prav, vendar le malokdo govori o tem, da je polnopravno članstvo v Evropski uniji tudi članstvo v nadnacionalni organizaciji, ki ima sedež v Bruslju in ki preko

Dragi Slovenci in Slovenke, dragi bralci časopisa Porabje!

svojih institucij letno obrne ogromne količine finančnih sredstev za zelo različne namene. Od subvencij za kmetijstvo, razvoj infrastrukture, projektov čezmejnega sodelovanja, zaposlovanja in še bi lahko našteval. Tu pa smo vsi mi odvisni od lastne pameti in iznajdljivosti, kako z dobrimi projekti priti do denarja iz teh skladov. Pri tem se je potrebno zavdati, da je evropski sistem financiranja takšnih idej in projektov zelo dodelan. Projekti morajo imeti čim višjo stopnjo dodane vrednosti, to pomeni, da morajo služiti namenom čim širšega kroga uporabnikov (npr. izgradnja cest, kanalizacij, šol, objektov splošnega pomena itd.). Ti projekti ne poznajo enoznačnega namena pridobivanja konkretnih koristi samo enega

posameznika, ampak so v korist vsem. Če pa se ideje porajajo tudi v smeri čezmejnega povezovanja, pa še toliko bolje.

Te dni bi se morali začeti posvečati takšnim idejam, saj je, po mojem globokem prepričanju, to ena od ključnih rešitev za nekoč boljši položaj tako okolja, v katerem živimo, kot tudi nas samih. Morali bomo počasi sprostiti zavore in predsodke, ki jih imamo v naših glavah, bodisi kar se tiče tujcev bodisi kar se tiče naših dveh držav, med katerima poteka meja, ki bo sicer še vedno nadzorovana, vendar pa samo še nekaj let in v bistveno manjšem obsegu kot doslej. Simbolika, ki jo te dni vidimo v evropskih zastavah in obcestnih oznakah na mejnih prehodih, v resnici simbolizira to, da postajamo vsi

državljeni Evropske unije in da bomo v nekaj letih samo še po teh oznakah vedeli, kdaj smo v Sloveniji in kda na Madžarskem. Obe manjšini pri tem igrata izjemno pomembno vlogo in izjemno pomembno vlogo pri tem igrajo vsi, ki že leta ustvarjajo povezave med ljudmi preko državne meje.

Od vsega, kar se te dni dogaja in se bo tudi v prihodnosti, pa si želim, da bi status vas, ki predstavljate slovensko manjšino tukaj na Madžarskem, v prihodnosti dejansko postal takšen, kot ga ima madžarska manjšina v Sloveniji. Za doseg tega cilja pa bo potrebno še veliko postoriti.

Z iskrenimi željami za svetlo prihodnost,

Marko Sotlar
generalni konzul

Čezmejna televizija

V organizaciji štajerske regionalne televizije RTS-Tele 59 je bila pred dnevi v mari-borskem kongresnem centru Habakuk mednarodna konferenca z naslovom *Sosedje brez meja*, na kateri je okoli 200 udeležencev iz Slovenije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške spregovorilo o medregionalnem sodelovanju štirih prijateljskih držav in o vlogi medijev pri promociji izobraževanja in kulture kot pomembnih povezovalnih elementov v prihodnjih evropskih regijah.

V uvodnem nagovoru je predsednik slovenske vlade Anton Rop dejal, da medregionalno in medmestno sodelovanje nudi boljše možnosti povezovanja in zato boljše priložnosti za dvig kakovosti življenja ljudi. Konferenca je bila tudi priložnost za pred-

stavitev mednarodnega projekta Čezmejna televizija, pri katerem za zdaj poleg RTS-Tele 59 sodeluje še pet partnerskih televizij: Kanal 10 iz Slovenije, Steiermark 1 in MEMA TV iz Avstrije, TV Szombathely iz Madžarske in Varaždinska televizija iz Hrvaške.

„Sodelovanje in povezovanje regij postane še posebej pomembno, ko seže čez nacionalne meje, ko se srečajo različni narodi, kulture, jeziki in tradicije,“ je poudaril premier Rop. Po njegovi oceni se lahko Slovenija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška pohvalijo z zglednim medregionalnim in medmestnim sodelovanjem, ki je v marsičem pripomoglo k dobrososedskemu odnosom. Na pomembno vlogo medijev pri promociji izobraževanja in kulture kot povezovalnih ele-

mentov v prihodnjih evropskih regijah je opozorila slovenska ministrica za kulturo Andreja Rihter. Ob tem se je zavzela za čim bolj odprt medijski prostor, ki bo prispeval h kulturni raznolikosti evropskega prostora. Udeležence konferenca pa sta nagovorila tudi vodja delegacije Evropske komisije v Sloveniji Erwan Fouere in mari-borski župan Boris Sovič.

Ob koncu konference so televizije RTS-Tele 59, Kanal 10, Steiermark 1, MEMA TV, TV Szombathely in Varaždinska televizija podpisale sporazum o sodelovanju in tako po besedah direktorja in odgovornega urednika RTS-Tele 59 Janeza Ujčiča ustanovile prvi tovrstni medregionalni medijski grozd v Evropi. Podpisnice si bodo prizadevale za redno pro-

gramsko izmenjavo prispevkov in oddaj s področja gospodarstva, kulture, znanosti, družabnosti, okolja, športa in z vseh ostalih področij, ki bodo zanimiva za gledalce. Pri tem bodo partnerske televizije posebno pozornost namenjale koprodukciji narodno-zabavnih koncertov in domače folklorne, ki bodo osnova za televizijsko snemanje ali za televizijske prenose v živo, je pojasnil Ujčič. Po njegovih besedah bo Čezmejna televizija poskrbela za objektivno in nepristransko obveščanje javnosti, s tem pa pomembno prispevala k odprtosti medijev na območju z več kot dva milijona prebivalcev.

RTS-Tele 59 je nosilka in koordinatorica projekta Čezmejna televizija. Z njim uredničuje naloge Sveta Evrope

na področju krepitve medregionalnega in medmestnega sodelovanja sosednjih evropskih regij, kot tudi na področju vzpostavitve informacijskega ravnovesja, dobrososedskih odnosov, kapitalnih tokov, turizma in kulturnih odnosov na območju slovensko-avstrijske štajerske, gradišćanske, zahodne madžarske in zahodne hrvaške regije. Sporazum o sodelovanju poleg izmenjave televizijske produkcije predvideva še izpeljavo skupnih programskih projektov, pripravo okroglih miz in javnih tribun, raziskovanje trga, izdajanje publikacij in vzpostavitev lastne baze podatkov, je še opozoril Ujčič in napovedal, da se bodo novoustanovljenemu medijskemu grozdu kmalu pridružile še druge regionalne televizije.

Slovenska manjšinska koordinacija

22. aprila so predstavniki slovenskih organizacij iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske v Ljubljani na tiskovni konferenci predstavili skupno predstavništvo slovenskih manjšin, ki se imenuje Slovenska manjšinska koordinacija. O namenu in ciljih predstavništva so izdali naslednjo skupno izjavo:

Čas izredno hitrih integracijskih procesov, ki sovpadajo s članstvom R Slovenije v Evropski uniji, zahteva tudi od slovenskih narodnih manjšin primerne pristope in odgovore. Pri vključevanju v evropske mehanizme ter v vedno bolj aktualnem medregionalnem povezovanju je za vsestransko utrjevanje našega položaja potrebno kar se da tesno in plodno sodelovanje med vsemi Slovenci: med pripadniki manjšin in Slovenci v Sloveniji. Skratka, potrebujemo vizijo naroda onkraj državnih mej, ki postajajo vedno tanjša.

Evropski širitveni proces pa ni le praznik, ki ga bomo doživeli 1. maja. Za vse predstavlja velik izziv, ki zaobjema kulturni, jezikovni, gospodarski in družbeni razvoj širšega obmejnega prostora. Zato moramo pospešiti vlogo manjšin kot povezovalcev med kulturami in jeziki ter v duhu nove Evrope poiskati vse poti, ki vodijo k sožitju in sodelovanju med narodi.

Iz omenjenih razlogov potrebujemo dobro notranjo in medsebojno organiziranost ter zastopanost, da bomo lahko uresničili zastavljene načrte in cilje, ki bodo sad dogovorov in skupnega hotenja. V ta namen smo ustanovili redno omizje, ki deluje kot predstavništvo slovenskih manjšin iz Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške. Imenovali smo ga Slovenska manjšinska koordinacija (SLOMAK). Takšna koordinacija bo omogočila, da izdelamo razvojne strategije za uveljavitev slovenske kulture in jezika ter da se o njih dogovarjamo s pris-

tojnimi telesi in to na osnovi skupnih interesov. Koordinacijsko omizje naj torej postane trajni posrednik naših hotenj in potreb v odnosu do vseh sogovornikov, tako v državah, kjer živimo, kakor tudi širše. Od Slovenije, ob podpori in

Predsedniki zamejskih slovenskih organizacij na tiskovni konferenci v Ljubljani.

spoštovanju subjektivitete manjšin, pričakujemo vizijo, ki bo omogočila oblikovanje strateškega programa za slovenske skupnosti v sosednjih državah in v prostoru, v katerem slovenske manjšine živijo. Pričakujemo torej, da bo RS za svoje manjšine v sosednjih državah oblikovala politiko, ki nas bo vključevala v splošne razvojne silnice našega srednjeevropskega prostora. Zato pozivamo pristojne institucije v Sloveniji, da tudi s prijemnimi izbirami omogočijo uresničitev nakazane vizije. Slovenske manjšine se moramo tudi aktivneje vključevati v širše evropske povezave. Okvirna konvencija Sveta Evrope

za zaščito narodnih manjšin in Evropska listina za regionalne in manjšinske jezike zagotavljata našim skupnostim novo mednarodno dimenzijo zaščite. Evropska dokumenta obenem ponujata večje priložnosti za nove povezave z drugimi manjšinami v razširjeni Evropski uniji.

Novo koordinacijsko telo naj postane zato pglavni dejavnik in povezovalac slovenskih manjšin v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem. V dogovoru s pristojnimi institucijami v Sloveniji naj izoblikuje

strategijo za skupni razvoj. Republika Slovenija je namreč pristojna, da varuje položaj in pravice slovenskih manjšinskih skupnosti v sosednjih državah in drugod po svetu. To ne izhaja le iz njene ustave, ampak pomeni predvsem moralno odgovornost. Predvsem na kulturno-jezikovnem področju bo treba ustvariti nova izhodišča za sodelovanje in dopolnjevanje med vsemi Slovenci. V središče pozornosti moramo ponovno postaviti pojem skupnega slovenskega prostora in mu dati pravo vsebino, ki bo združevala Slovence, kjerkoli živijo.

Ljubljana, 22. aprila 2004

Zveza slovenskih organizacij

Predsednik Marjan Sturm

Svet slovenskih organizacij

Predsednik Sergij Pahor

Slovenska kulturno-gospodarska zveza

Predsednik Rudi Pavšič

Djilejš predsedstva Slovenske zveze

Predsedstvo Slovenske zveze je letos od drugim melo djilejš 21. aprila. Na djilejši je bilau 16 članov pa tričlanska nadzorna komisija.

Na tau djilejši je predsedstvo melo tri točke dnevnoga reda. Najprvim smo leko čüli finančno poročilo (beszámoló) Porabje d.o.o.-ja. Štefan Küplen, direktor gazduvanje Porabje d.o.o.-ja, je zvöjn dola napisanoga pa naprej vöposlanoga poročila ške trapavo več potrebni informacij od dela pa od cering d.o.o.-ja. Predsednica nadzorne komisije Elizabeta Šoš je zvekšoma bila zadovoljna. Mejla je pa več pitanj pa tanačov. Nej je zadovoljna s tejm, kak planirajo, načrtujejo za letošnje leto. Pravi, ka bi vsakšo leto na više mogli zdigavati tau, ka škejo dosegniti do konca leta. Tak vidi, ka so že več lejt furt na gnakom nivoji. Tau mišlenje so meli ške Erika Glanz, Alojz Hanžek pa Gabor Dončec tó. Predsednica je prosila, naj se tau finančno poročilo tü deja v novine Porabje. Pitanje je postavila, kelko je koštala terasa restavracije, HCCP sistem, ka naprej majo napisano küjnje. Tanačiva predsedstvi, naj prosi od Porabje d.o.o.-ja načrt podraubnoma o tejm, kak računajo gazduvati, ka vekši mašinov ali škir škejo küpiti. Tjelko pejnaz brodijo tapoceriti pa na koj, tjelko aska računajo pa s koj do konca leta. S tejm vred, je predsedstvo sprejelo poročilo.

Za drugó temo so meli se odlaučiti o tejm, sto naj bau nauvi delavec ali delavka na zvezi. Klara Fodor, sekretarka Zveze, je taprajla, ka je Zveza v novinaj vönapisala nauvo delovno mesto. Zglasila se je samo Gyöngyi Bajzek z Gorenjoga Senika, stera ma vse vönapisane pogoje. Porabsko slovensko reč redno nöjca v vsakdanešnjem življenji, diplomu si je sprajla iz slovenščine na Pedagoški visoki šauli v Somboteli 2003. leta. Na računalnike se dobro razme, ka je zgotavilva tečaj. Od 1990. leta spejva v gorenjoseničkom pevskom zbori Avgust Pavel pa pleša v domanjoj folklorni skupini. Od 1999. leta mau špila v porabskoj gledališkoj držini Nindrik-indrik. Poznamo go od mlašeci lejt mau. Je resna, ji leko zavöjpa, je prijazna z lidami, se rada pogučavle z lidami pa ka je trno fontoško, rada ma lidi. Predsedstvo se je tak odlaučilo, ka de referentka na Slovenskoj zvezi Gyöngyi Bajzek, delati de začnila s 1. juniušom.

Predsedstvo se je na tau djilejši največ časa s tejm spravvalo, kak naj spuni prošnje, kak naj leko bau vsebola pravično do tisti organizacij, inštitucij, stere so se obrnula na Zvezo za finančno pomauč.

Za gnauk eške ne vejmo, kelko pejnaz mo meli na Zvezi vseküper letos, ške itak nejnamo proračuna (költésgevés). Etak so se tak zglijali, ka zagnauk računajo 3,6 milijonov forintov razdeliti tau leto. S toga družstva dobijo za letno delo vseküper 1.500.000 forintov. Tri družstva, *Družstvo porabskih penzionistov*, *Kulturno društvo Avgust Pavel v Somboteli* pa *Družstvo Slovencev v Budimpešti* dobi po 400.000 forintov, ka so oni že nota dali letošnji program pa ceringo tej programov. Gda družstvo v Somboteli ali v Pešti nejma pejnaz iz natečajov za pautne ceringe domanj skupin, te tak Zveza plačöjva. Zagnauk ostane 300.000 forintov za rezervo. Družstvo slovenske mladine na Vogrskom na drugi djilejš pripravi svoj letošnji program pa se te odlauči za njive pejnaze tü. Zvöjn pejnaz za družta se pa vöda ške 2,1 milijona forintov. Polonja v prvom pau leti, drugi tau pa drugó pau leto.

Družstvo školnikov (Slovence tü majo notri) v *Varaši* je dobilo 20.000, TV oddaja *Slovenski utrinki* za kasete 100.000, *Gasilsko društvo v Števanovci* za terenski gvant 75.000, *Gorenjesenička samouprava* za program ob priključitvi k Uniji 50.000, *andovska samouprava* za informacijsko tablo v vesi 60.000 forintov. *Slevanovska šaula* za tridnevni izlet do Jadranskoga morja pa *gorenjosenička šaula* na tridnevni izlet do Kopra ta meli vöplačano pautno ceringo (kilometrna, parkirišče, dnevnicna za šoferja, cestnina, če trbej zavarovanje), za *dovoljenje za cestno povezavo* med Senikom in Verico 130.000. Naslednji djilejš de predsedstvo melo v majuša. Hvala lejpa vsejm članom, ka so prišli na djilejš, posaba ške tistim, steri so s svojimi mišljenji pomagali našo delo.

Klara Fodor

Zveza Slovencev na Madžarskem

Predsednik Jože Hirnök

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Predsednik Darko Šonc

Družstvo člen 7

Predsednik Branko Lenart

Narodni svet koroških Slovencev

Predsednik Jože Wakounig

NOVI SLOVENSKI UČBENIKI (Z MALO GRENKOBE)

Novica, da so končno izšli novi učbeniki za pouk slovenskega jezika in spoznavanja slovenstva, je razveselila v prvi vrsti učitelje in učence v razredih, katerim so učbeniki namenjeni. Ne bo več napornega iskanja ustreznih besedil in fotokopiranja le-teh. Dvanajst učbenikov, trije za spoznavanje slovenstva, pet za slovenski jezik v osnovni šoli in štirje za pouk prav tako slovenskega jezika v gimnaziji, zapolnjuje del velikanske vrzeli pri poučevanju in učenju slovenščine v porabskih narodnostnih šolah, kjer je bilo pomanjkanje primernih učnih gradiv dolgoletni problem. Moramo sicer dodati, da je to le tretjina potrebnih učbenikov, ki, upam, bodo nastajali v prihodnjih letih, če bo madžarsko šolsko ministrstvo imelo posluš za naše načrte in če se bo našlo še kaj avtorjev. Učbeniki so pripravljani na osnovi novega učnega načrta in na prvi pogled všečni. Nastajali so nekaj let, zadnji rokopis berila za 6. razred je bil oddan pred skoraj dvema letoma. Hrvaška založba *Croatia*, ki je bila izbrana za tiskanje učbenikov, je le-te pred mesecem dni predstavila v Monostru. (Podroben zapis o predstavitvi je bil objavljen v predzadnji številki *Porabja*.) Ker sem sama avtorica dveh učbenikov, natančneje beril za slovenski jezik za 5. in 6. razred osnovne šole, obenem pa vodja tega velikega učbeniškega projekta, se me je izid naših učbenikov dotaknil na poseben način. Za avtorji so dnevi, tedni in meseci, morda celo leta, napornega dela, kajti učbenikov, v katerih je večina besedil naše avtorstvo, se ne da pripraviti na hitro in mimogrede. Tega smo se ves čas vsi zavedali in čakali izid kot rojstvo naših ljubljjenih otrok, če se

izrazim malo pesniško. Zato se še enkrat iskreno zahvaljujem pogumnim in vztrajnim učiteljicam: **Eriki Glanz**, **Evi Lazar**, **Ibolyi Neubauer** in **Ireni Fasching**, avtoricam učbenikov za slovenski jezik v osnovni šoli in gimnaziji, kot tudi **Mariji Kozar Mukič** in **Frančeku Mukiču**, avtorjema učbenikov za spoznavanje slovenstva, za njihov trud. Ker sem učbenike za spoznavanje slovenstva kot tudi tiste za pouk slovenskega jezika v gimnaziji videla le bežno na predstavitvi, o njih ne morem razpravljati. (Založbo sem sicer kot strokovna sodelavka pri vseh učbenikih prosila za kakšen iz-

pouk jezika, slovenske materinščine. Prav tako sem se trudila, da bodo besedila aktualna, da bodo govorila o njih in njihovem življenju in da bom s številnimi nalogami olajšala delo učiteljem, obenem pa pritegnila tudi starše in stare starše učencev. V uvodu k metodičnim navodilom, na primer v berilu za 5. razred, sem med drugim zapisala: „Berilo... želi imeti velik krog naslovnikov; v prvi vrsti ste to učenci in učitelji, k aktivnemu sodelovanju pa vabi tudi starše in stare starše. Zakaj? Zato, ker pouk slovenske materinščine staršev in starih staršev ni le stvar šole, ampak

kacijskih vzorcev in oblikovanje pozitivnega odnosa do slovenskega jezika ter lastne narodnostne pripadnosti.“ O strokovni plati bodo verjetno kaj rekli tisti, ki so za to poklicani. Pa tudi tisti, ki sta jim berili namenjeni, torej učenci in učitelji, na katere sem ves čas nastajanja mislila. Oddala sem torej rokopise, seveda računalniške zapise na disketi in na papirju, in čakala, da me kot avtorico kdo kaj vpraša. V profesionalno korektnih založbah (vsaj tako je po mojih informacijah v Sloveniji) je avtor učbenika ves čas nastajanja le-tega zraven. Vse do zadnje korekture. Tu pa mene kot avtorice nihče ni prav nič vprašal, razen pri berilu za 5. razred so me iz založbe prosili, da napišem, kako se naj učbenik ilustrira, saj ilustratorja nista razumela besedil. Seveda bi me še bolj zanimalo, da me kdo kaj vpraša v zvezi s tehnično platjo, oblikovanjem besedil, posebej pa v zvezi s spreminjanjem velikih tiskanih črk v male, s tem pa posledično o pravopisnih vprašanjih in podobno. Pa me ni nihče nič vprašal; tisti, ki so pripravljali moje berilo za tisk, so me preprosto ignorirali. Moja daljša odsotnost ne more biti izgovor, saj me je vsak, ki me je iskal, našel po telefonu, poštmem ali celo elektronskem naslovu. In temeljna pravica avtorja je vsaj zadnja korektura. Meni nihče ni dal možnosti zanjo. Na dan predstavitve učbenikov sem dobila svoje avtorske izvode. Ja, na prvi pogled sta berili simpatični, všečni. Moti me sicer format, ki bi lahko bil večji, saj bi potem besedila bila bolj pregledna. Žal, ni. A ko sem odprla berilo za 5. razred, me je skoraj kap: že v podnaslovu je velikanska napaka! Namesto **berilo** piše

beliro! Potem listam dalje in že na drugi strani najdem zapisano **udžbenik** namesto **učbenik**, na zadnji strani pa **zajključek** namesto **zaključek**, v 6. berilu pa je **poletje** postalo kar **poljetje**. Pravopisnih napak (predvsem manjkajočih velikih začetnic celo v naslovu poglavja o poklicih), ki so nastale s spreminjanjem velikih tiskanih črk v male, še nisem uspela prešteti, prav tako ne manjkajočih strešnic na šumnikih. O tehničnih amaterizmih ali površnostih (na primer, ne da se prebrati besedilo, ker je tiskano čez temno sliko, pomešane so napovedi besedil, manjka cela stran v poglavju Slovensko ljudsko izročilo, v poglavju Iz vsakdanjega življenja je neslovensko zapisan naslov na ilustraciji pisma itd.) sploh ne bom na široko razpravljala, saj bi porabila preveč dragocene časovnega prostora. In živcev. Ja, žalostna sem in razočarana, saj le tisti, ki se loti pisanja učbenika, ve, koliko truda je vložena v to zahtevno delo. In gre vendar za učbenik jezika! Verjamem, da so uredniki imeli veliko dela, a menim, da bi za odpravo naštetih napak morali poskrbeti, če so prevzeli odgovornost za nastanek strokovno korektnega izdelka, ker se založba *Croatia* ni spomnila, da bi kaj povprašala avtorico. Pred leti je veljalo, da je na Madžarskem težko natisniti jezikovno korektno slovensko knjigo zaradi tiskarskih težav; založba *Croatia* pa se hvali z najmodernejšo tiskarsko tehnologijo, zato pač za take napake ni opravičila. Menim, da bi se vsaj najbolj grobe napake v učbenikih morale popraviti, saj so to jezikovni učbeniki. In naši učenci ter učitelji si vendar zaslužijo berila brez napak!!!

Valerija Perger

vod, a ga do danes nisem dobila.) Enako lahko zapišem za učbenike za 1. in 2. razred, ki so na prvi pogled všečni, besedila skrbno izbrana, naslov *Igraje v slovenščino* pa je dejanski odraz vsebinskega dela. Veliko bo odvisno od učiteljev, kako se bodo s svojimi učenci ob pomoči učbenika podali na pot pridobivanja znanja slovenskega jezika. Tisto o grenkobi v naslovu zapisa bo namenjeno predvsem učbenikom - beriloma za 5. in 6. razred, katerih avtorica sem sama. Želela sem pripraviti berili, ki bo sta privlačni, vsebinsko, predvsem pa jezikovno primerni za porabske peto- in šestošolce, saj vendar gre za

tudi drugih posrednih soudeležencev učnovzgojnega procesa v narodnostni šoli, predvsem staršev, starih staršev in vseh, ki na kakršen koli način prispevajo k ohranjanju slovenstva v Porabju. /.../ Neumetnostnih besedil je več kot umetnostnih, saj se koncept berila podreja temeljnim ciljem pouka slovenskega jezika v porabskih šolah, ki so: pridobivanje, ohranjanje in bogatenje znanja materinščine učencevih staršev in prednikov, razvijanje učencevih sporazumevalnih zmožnosti, ki vključujejo tudi temeljna vedenja o slovnici, predvsem skozi praktično rabo, usvajanje osnovnih komuni-

Kančevci: ob 200-letnici smrti Mikloša Küzmiča

Muza pazi, pazi, da se ne vtopiš v peskovskem potoku

Lani pred praznikom reformacije Štefanu Küzmiču spominska plošča na cerkvi v Surdu, letos zadnje aprilske dni simpozij in spomenik v Kančevcih na Goričkem Miklošu Küzmiču. Prvi začetnik prekmurske protestantstke književnosti in prevajalec, rojen leta 1723 v Strukovcih, drugi začetnik prekmurskega slovstva za katoličane in rojen 1737 v Dolnjih Slavecih, eden pokopan v Surdu na Madžarskem, drugi v Kančevcih - duhovnika in najverjetneje bratranca - osebnosti, ki sta pustili zelo pomembno delo in trajne sledi poznejšim rodovom, nam in onim za nami. Dogodek v Kančevcih se je začel pred cerkvijo (venec sta položila dr. Zinka Zorko v imenu mariborske univerze in dr. Jožef Smej v imenu škofije), v kateri je Mikloš Küzmič maševal, se nadaljeval z otvoritvijo razstave o njegovem življenju in delu ter kot vrhunec je bil simpozij ob dvestoletnici smrti. V Ivanovskem dolu, na prostoru nekdanjega lesenega župnišča, so Miklošu Küzmiču odkrili in blagoslovili spomenik, delo Franceta Kvaternika. Ta mesec se bodo svojega pomembnega rojaka spomnili tudi v rojstnih Dolnjih Slavecih. Razstavo o življenju in delu sta postavila Franc Küzmič in

Drago Sobočan.

Razprave za simpozij so pripravili: pater Donat Kranjec, župnik, varuh groba Mikloša Küzmiča in Ivanovskega do la; naddekan Martin Vörös, 14. naslednik Mikloša Küzmiča, o življenju in delu; dr. Anton Vratuša o jeziku; dr. Zinka Zorko o pedagoškem pomenu; Lojze Kozar o pastoralnem pomenu; duhovnik dr. Stanislav Zver o stikih s škofom Jánosom Szilyjem; Jože Vugrinec o nahajališču sedmerih Küzmičevih knjig; Vinko Škafar o Prekmurskih katoličanih in kajkavskem narečju; Jože Ftičar o Božidarju Raiču - prvem informatorju, in dr. Jože Zadavec (ki je zaradi boleznih referat poslal) - Mikloš Küzmič - pesnik.

O Miklošu Küzmiču sem se pogovarjal z njegovim najboljšim poznavalcem, mariborskim pomožnim škofom dr. Jožefom Smejem, predvsem kot z avtorjem biografskega romana Po sledovih zlatega peresa (Murska Sobota 1980). „V Sombotelu sem videl Küzmičeve rokopise. Rekel sem si, kako slavnega moža imamo, pa o njem ne vemo ničesar, o njem nisem slišal niti v gimnaziji,“ razlagam motive, ki so ga pripeljali do pisanja romana. Pa tudi, da je kot soboški kaplan hodil k svetemu Benediktu poma-

ga maševal zaradi boleznih tedanjega župnika Franca Faf-

nje Porabje in Prekmurje), kar je pokazal s prvimi vizita-

Dr. Jožef Smej in dr. Zinka Zorko sta položila venec.

lika. Kraj mu je prirasel k srcu „občutil sem ta breg, za Küzmičev breg.“

Pomembno je sodelovanje Mikloša Küzmiča s prvim sombotelskim škofom Jánosom Szilyjem. Njuno znanstvo izvira iz študijskih let v Györu. Škofija v Györu ni skrbela za svoj obrobni verški in narodnostni položaj. Razmere so se spremenile leta 1777, ko je bila ustanovljena škofija v Sombotelu. Prvi sombotelski škof je bil zelo naklonjen Slovenski okroglini (posplošeno: seda-

cijami v teh župnijah. Pokojni dr. Vilko Novak, enako kot dr. Jožef Smej, poudarja Szilyjev velik vpliv na ohranitev slovenstva v Prekmurju: „Zato tudi pomen Miloša Küzmiča najbolje dojamemo prav v luči tega njegovega priznanja škofu, podporniku slovenske knjige.“ Znano je, da je Szily finančno podprl izid treh Küzmičevih knjig.

Za slovenski jezik sta se zavzemala oba Küzmiča, ki sta bila najbrž bratranca: evangeličanski duhovnik Štefan in katoliški duhovnik Mikloš.

Oba imenujeta svoj jezik staroslovanski jezik. „To je nekaj tistega ciril-metodovskega, tistega panonskega, prvotnega, kar je pomembno tudi za današnji čas,“ pravi dr. Jožef Smej, ki je prepričan, da bi (lahko) bila za osnovo slovenskemu knjižnemu jeziku prekmurščina, če je ne bi prehiteli Trubar, Dalmatin in še nekateri s svojo dolensko.

Razstava, ki sta jo v Domu duhovnosti v Kančevcih pripravila Franc Küzmič in Drago Sobočan, predstavlja zaokroženo delo Mikloša Küzmiča. Tu je njegovih sedem knjig, ne sicer v izvirniku, ampak s fotokopijami naslovnice, prikazano je Küzmičevo pesništvo - Muza Mikloša Küzmiča pa korespondenca s škofom Szilyjem, zapisi o Küzmiču in Küzmič v učbenikih, leksikonih in Enciklopediji Slovenije.

Z Miklošem Küzmičem si je dopisoval tudi dolenski duhovnik Simon Čergič. S pozdravi je pošiljal Küzmiču pesniške Muze v Benedikt. V teh pesnitvah je Čergič opisal Goričko, tudi Peskovski potok in napisal „Muza pazi, da se ne potopiš v Peskovskem potoku.“

eR

Srečanje ljudskih pevck in pevcev v Veržeju

Mentorica dveh skupin ljudskih pevck Marija Rituper iz Murske Sobote nam je dober glas prinesla s tejm, ka ženske leko dejo spejvat na revijo v Veržeju. 24. apriliša smo od slovenčarske kapejle do židovskega gasilskega dauma, krčme v Traušča, do števanovske pa veričke baute vse ženske, stere so der vanej stale, vküper pobrali na avtobus pa bi se skur z eno sapov odpelali do cilja, če bi nej bila granica na Veri-ri. Na, vej se zdaj že nejmamo nika nej taužiti, kumar se stavimo pa že leko čauvamo tadale. V Veržeji nas je že čakala prijazna organizatorica ga. Ema, stera je lepau gora prijiala ženske.

Pevke so zavole časa mele za vajo s svojo mentorico s tejm, ka sva müva s Kalmanom bila za nje redna publika. Velko poštenje nas je doseglo, ka nas je župan občine Veržeju pozvau na sprejem, gde nam je na kratko nota pokazo njivi kraj. Večer po ausmoj vöri je šest skupin pevcev pokazalo, kakšne lejpe pesmi majo v njinom kraji. Dvorana se je napunila z veseldjom. Srečni smo bili, steri smo leko bili pauleg. Gda so se na oder postavile števanovske, sledkar pa varaštje ženske, me je srce nika tak čüdno stiskavalo. Tau pa zatok, ka je dobro videti te ženske, kak batrivno, veselo, gvü-

šno popejvajo v svojoj lejpoj noši, gvanti. Leko so srečne, ka majo tašno mentorico, steraške na tau tü ma skrb, naj si med programom

malo leko zdenejo, se sprostijo. V tau časi je publiki vse lej-poga ta prajla od svoji žensk, po tistim jo je pa v velki smeji sprajla s svojimi

vici. Naše dve skupine je publika posebno z velkim ploskanjom sprvajala. S tejm so njim dali na znanje, ka ohranjanje stari domanji pesmi cenijo za trno velko, sploj pa štja, če je tau v drugom rosagi.

Po programi smo se pa vküper dobili pri bejlom stauli z domanjimi gostiteli pa pevci, gde se je spejvalo do ede-najste vöre. Ženske, stere so zveksoma že vse v penziji, so pozabile na tröjdnost, od veseldja so vöocvele kak rauže. Za te lejpi den se njim za(h)valimo s toplim srca-um, ranč tak mentorici pa našim gostitelom v Veržeji.

K. Fodor

OD SLOVENIJE...

Generalni sekretar NATA de Hoop Scheffer na prvem obisku v Sloveniji

Generalni sekretar zveze NATO Jaap de Hoop Scheffer je prvi obiskal Slovenijo, potem ko je ta nedavno postala članica zaveznitva. Poudaril je, da je tudi prispevek majhnih držav članic, kot je Slovenija, za zaveznitvo kritičnega pomena, in med drugim omenil slovensko udeležbo v Afganistanu, kjer zaveznitvo npr. nujno potrebuje gasilske enote, Slovenija pa mu je te lahko ponudila. Njegov gostitelj, slovenski premier Anton Rop, je zatrdil, da bo Ljubljana še naprej prispevala k operacijam zveze NATO, posebej prizadevno tam, kjer je bila udeležena že doslej - poleg Afganistana še v BiH in na Kosovu. Kar zadeva morebiten angažma v Iraku, pa je Rop ponovil stališče slovenske vlade, da so potrebni najprej ustrezna resolucija in mandat VS ZN za stabilizacijske sile ter vzpostavitve kredibilne iraške vlade, šele nato se bo Slovenija pripravljena močneje vključiti. V nagovoru poslancem je de Hoop Scheffer poudaril pomen priprave na predajo vodstva operacij z zveze NATO na EU, predvsem na Balkanu.

V Evropsko unijo s prenovljeno vlado

Le pol leta pred koncem parlamentarnega mandata je Slovenija dobila prenovljeno vlado, v kateri je zamenjana skoraj tretjina ministrov. Državni zbor je namreč na predlog predsednika vlade Antona Ropa imenoval pet novih ministrov, ki bodo v 16-članskem ministrskem kabinetu prevzeli vodenje pravosodnega, prometnega, kmetijskega, gospodarskega in evropskega resorja. Nova ministrica za pravosodje je tako postala Zdenka Cerar, minister brez resorja, zadolžen za evropske zadeve, je Milan M. Cvikl, minister za gospodarstvo Matej Lahovnik, minister za promet Marko Pavliha in kmetijski minister Milan Poganičnik. Ministri bodo sicer nadomestili tri ministre SLS - Franca Buta, Jakoba Presečnika in Ivana Bizjaka - ki so s svojih položajev odstopili po izključitvi SLS iz vladne koalicije, evropskega komisarja Janeza Potočnika ter bodočo slovensko veleposlanico na Nizozemskem Teo Petrino.

„Stara Sobota“ in „Porabje“ v Budimpešti

Slovensko društvo v Budimpešti je 24. aprila melo srečanje. Bili smo vtjuper tudi 3. aprila. Te je bilo tako imenovani klubski den, gde si leko vse zgučimo pa se včimo popejvati.

Marija Kozar Mukič nam je notri pokazala nauvo knjigo *Porabje*. Eno takšno knjigo sta že s Francekom Mukičem napisala pred lejtji. Zdaj go je rejsan trbelo že dopolniti, ka se je od tistoga mau dosti vse

Tak so zdaj Trdkovčani že tretjič bili pri nas špilati. Notra so nam pokazali dve igri, ena se godi pri zdravnikih, druga pa v kupleraji. Tak so dobro špilali, ka smo se tak nasmejali kak dolgo nej. Skupino vodi Irena Kalamar pa je ta dva skeča tō ona napisala in notri navčila. Čestitamo ji pa skupini tō. Špilali so v narečji in je tak našo lüstvo vse razmelo. Vūpamo se, ka bodo tadala delali pa šče večkrat pridejo k nam, ka zdaj smo že

doma pripravlati na peštersko paut, ka so telko spekle za nas, takšne dobrote. Najlepše se zahvalimo.

Za špilanjom smo program nadaljevali s petjom in igranjom. Francek pa Dušan Mukič sta nam notpokazala dve pesmarici, steri sta ona pripravila. Veselo je bilau, no včasim smo malo žalostni tō bili, gda sta žalostne naute spejvala pa gda se je Dušan spominjau na staro mamo, ki je pred dvōmi leti umrla. Bila

Vsi nastopajoči z veleposlanikom Andrejem Gerenčerjem

Zdaj smo pa meli dosta programov. V štroj vōri smo začnili. Najprvin smo odprli razstavo *Ernesta Bransbergerja* z naslovom *Stara Sobota*. Tau nam je sploj lepau

spremenilo. Tau je ena mala knjiga, ka si jo človek leko na pot vzeme in vseposedik pogledna. Mariji se zahvalimo, da je za porabske Slovence že

Francek Mukič pa njegva harmonika

Publika je trno zadovolna bila.

notri pokazo Jože Vild. Nam, ki poznamo nauvo Mursko Soboto, se je tak vidlo, da je stara Sobota tudi lepa bila. Tau je gvūšno, ka če nej, te bi gospod Bransberger nej takšne lepe keje namalo. Razstava skorok do konca junija ostane pri nas, sto šče, go leko pogledne.

telko knjig napisala. Tau soboto je pri nas gostovalo *Kulturno društvo Rožika* iz Trdkove tō. Ta skupina je že dvakrat bila pri nas. Vsigdar so nam dobro špilali, tak smo se lepau sprijateljili. Gda so je Peštarge vidli na televiziji z nauvo igrov, so prajli, ka je moramo pá pozvati.

stari prijatelji. Dosti domačega so nam šče prinesli iz Trdkove. Dva velka vrdjenjika, eden vōlki korbau cvirkovi pogač, makove pa orejove bejkline. Pa naj ne pozabim, dobili smo šče medeno in drugo palinko, posušeni sad pa oreje. Mislim, ka so se mame pa stare mame tō mogle

je naša članica, Ana Kozar. Jože Vild je pa osemdesetletnik. V imeni našega društva smo ma čestitali. On je nam dosta pomago, leta 1999 smo z njegovo pomočjo prišli v Prekmurje, potem leta 2001 v Maribor pa Dravsko dolino. Dobro sodelujemo z Društvom upokojencev Murska Sobota, lepe programe smo dobili od njih. Na konci je gospod Vild recitiro dve svoji pesmi.

Na prijateljskom večeri smo se tadale veselili. Francek je igro, mi smo pa spejali. Francek je meu s sebov dve harmoniki, tak ka je šče naš član Hugo Čerpnjak v roke vzeu eno, in je tō igro. Tak veselo je že dolgo nej bilau na našom srečanju. Naša gosta sta bila tudi veleposlanik R Slovenije Andrej Gerenčer in njegova žena, veseli smo in ponosni, da je vsigdar leko na našij prireditvaj pozdravimo. V imeni našega društva se vsakšomi najlepše zahvalimo za te lejpi večer.

Irena Pavlič
predsednica društva

Razstava in koncert na Dolenjem Seniki

25. aprila je Slovenska samouprava na Dolenjem Seniki poskrbela za celodnevni program. Pri meši je gospod župnik Ferenc Merkli blagoslovo kejpa (reprodukcijo) amaterskoga slikarja Ferenc Čuka, stero je dau kak dar cerkvi.

Ferenc Čuk pred svojimi slikami

Po meši se je lústvo zbiralo v prostoraj slovenske samouprave, gde so pripravili razstavo Ferenc Čuka. Navzauče je pozdravo predsednik samouprave Laci Bajzek, potem je nastopo mešani pevski zbor iz Radovljice, steri je te den gostovau v Porabji.

Kak je razstava Ferenc Čuka prišla na Dolenji Senik? Amaterski slikar je po več talaj povezani z Dolenjim Senikom. Istina, ka se je on narodiu v Monoštri, gde zdaj tō žive, da pa njegov oče je biu z Dolenjoga Senika, ranč tak njegva žena Marta Vugrinec tō. Tau smo čüli od učiteljice likovne vzgoje Klare Pungor, stera je notpokazala dela Ferenc Čuka. Kak je sama povedala, g. Čuk se je najprva spravlo s pisanjem in je čisto slučajno začno malati, slikati. Gnauk je prej piso eno štorijo o enom slikari pa je sto bole spoznati, kak slikar dela, kakšne težave ma. Zatok je sam tō vzejo v rokau pemzli (čopič) pa začno slikati.

Katere teme slika najbola rad? Domanji kraj, Monošter, Dolenji Senik, reko Rabo ali kakšno drugo pokrajino. Rad slika male, vsakdanešnje lidi, kovača, pavra, steri na njivi dela... Na senički razstavi smo vidli dva portreta tō, enoga irasnjoga vogrskoga pesnika pa ranč tak irasnjoga slikarja, steri je njemi

tō tanače (nasvete) davu. Dosti kejпов je razstavo s sakralno tematiko, razno razne madone, matere božje. Tau so reprodukcije znani kejпов. Kak je pravla Klara Pungor, Ferenc Čuk ne slika zavolo kejpa, liki zatok, ka bi s pomočjo

kejpa izrazo kakšno misel, ranč tak kak v svoji pesmaj ali novelaj. Tau je pa največkrat

MePZ iz Radovljice ob slovesu v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru

lúbezen. Lúbezen do rojstnoga kraja, do držine, do mali lidi... Popodneva v štrtoj vōri so se Dolenjesenčarge lepau zbrali v kulturnom domi, gde ji je čako nastop dveh pevskih zborov. Mešani pevski zbor iz Radovljice je cejli den preživo v Po-

rabji. Pevcom in pevkam se je nej vnažžalo vnoči v tretjoj vōri staniti, ka so v štrtoj vōri že bili na pauti. Na mejnom prehodi Verica-Čepinci so ji počakali člani Mešanoga pevskoga zbora Avgust Pavel in predsednica zbora Irena Barber. Do podneva so si poglednili porabske vasi pa Monošter, podne so pa zapeli na ot-

En tau razstave

li, pa se dugo vozili. Pod vodstvom mladega zborovodje Petra Novaka so spejevali sedem skladb, med njimi takšne tō, stere Porabci tō poznajo (Lipa zelenela je, Oda radosti, Oj, Triglav, moj dom...). Publika so navdušili, najbole pa te, gda sta obadva zbora vkúper spejevala par pesmi (Venček ljudskih, stere so spejevali na

Tabori pevskih zborov v Šentvidu. Pozimi pa rož'ce ne cve-to). Na konci, gda so spejevali znano narodnozabavno V dolini tihi, je en tau gledalcev tō z njimi spejvo. Od toga lepšega priznanja, mislim, nej trbej.

M. Sukič

... DO MADŽARSKE

Obnova budimskega gradu

Na zadnji seji vlade so se odločili o tem, da se bo budimski grad obnovil do leta 2012. Obnovitvena dela bodo potekala v treh fazah, za pripravo, organizacijo in kontrolo bo odgovorna posebna operativna komisija, ki jo bodo ustanovili na pobudo premiera. Predsednik komisije bo minister za nacionalno kulturno dediščino István Hiller, podpredsednik pa akademik Ferenc Glatz. Aktivnosti se bodo začele čez 90 dni in bodo letos stale 800 milijonov forintov. Denar bo zagotovilo Ministrstvo za nacionalno kulturno dediščino.

Za odpravo romskih zaselkov

Po podatkih najnovejših socioloških raziskav je na Madžarskem kakih petsto romskih zaselkov. Koliko ljudi živi v takih zaselkih, ki niso povsem primerni za človeško bivanje, ni točnih podatkov, je seznanil novinarje po zasedanju medresorne komisije za romska vprašanja László Teleki, državni sekretar za romska vprašanja. Vlada pripravlja odlok o odpravi romskih zaselkov, priprave se začnejo letos, dejansko delo pa na začetku naslednjega leta. Za odpravo romskih zaselkov je vlada namenila štiri in pol milijarde forintov.

Programi, prireditve

- 9. maja bodo na Srečanju ljudskih pevcev in godcev v Mali Nedelji sodelovale tudi ljudske pevke iz Števanovcev.

- Člana Glédališke družine Nindrik-indrik se bosta 12. maja predstavila v Ljubljani s skečem »Čistak normalen den«. Vabilo je prišlo s Kluba prekmurskih študentov v Ljubljani.

- 14. maja bo Gledališka družina Nindrik-indrik sodelovala na medobmočni reviji gledaliških skupin, ki jo tokrat pripravljajo v Lendavi.

- 15. maja bodo ljudske pevke iz Števanovcev in Monoštra gostovale v Krogu. Na gostovanje so jih povabile tamkajšnje ljudske pevke.

Mladim se moremo zavüpati...

Oni so prihodnost. Pa tau je tak te tu, če je nam, starejšim tau malo nerodno povedati. Depa če si realno, normalno premišlavamo, buma tak je. Človeške generacije pridejo pa odidejo. Človek je pa zatok človek, ka si mora premišlavati, planirati, kak leko vrednosti - kulturo, jezik - mlada generacija od nas prej kvezme. V našem malom Porabji je tau nej tak leko delo. Kelko pa kelkokrat saudimo našo mladino, ka več ne guči porabskoga slovenskoga jezika. Pa sto je tomi kriv? Zmërom leko povejmo, mi sami. Stariške, stari stariške, ki ešče znamo naš jezik, depa nej smo se pobrigali, da bi naši sinovje, čerke, vnuki glatko gučali te jezik.

Zatok ne smejmo tak povedati, ka je tau v vsakšoj porabskoj držini tak. Gestejo držine, gde se gnes tū guči slovenski jezik, gde se deca ne vči samo v šaulaj slovenski knjižni jezik, liki doma tū, našo narečje.

Rada bi nut pokazala ednoga mladoga pojba z Gorenjoga Senika, šteri lepau guči našo narečje, depa ne zboji se, če je potrebno v knjižnom jeziku kaj povedati, se zgüčavati. Etakšoga reda se človeki srce segrejava, vej pa on je naša prihodnost s tistimi mladimi vred, ki dosta napravijo za tau, da bi porabski jezik gor austo, da bi slovenska kultura nej vesnila naveke.

• *Zolt Bajzek, tebe na Gorenjom Seniki vsakši pozna. Znano je, ka si 16. apriliša v Budimpešti prejkuzejo narodnostno mladinsko priznanje, ka je po mojem sploj velka čest zate, za tvojo držino, stariše tū. Ka si tau vreden, tau je sploj nej pitanje.*

»Ge sam že kak mali pojbič v 4. razredi osnovne šaule na Gorenjom Seniki bio član šaulske slovenske folklorne skupine pa pevskega zbora. Ravnateljica Erika Glanz je dobro znala, kak nas trbejanje vzeti na kaj takšega, sploj pa tiste, ki so za tau ali za tisto sposobni bili. Gda sam že malo vekši bio, sam notstau po lutkovno skupino. Miki Roš, Klara Fodor sta odlično vodila tau skupino, tak ka smo velke uspehe meli s svojimi igrami. Tistoga ipa kak otrok sam emo priliko ojditi - leko povejm - po cejloj lejpoj Sloveniji, gde bi ovak nigdar

nej mogo ojditi, tiste čüdivite pokrajine videti.

Gda sam končo osnovno šaulo, so že prišli pome. Rančvi pa Gabor Wachter sta me poiskali, da bi postano član mešanoga pevskega zbora Avgust Pavel. Od tistega mau sam v zbori. Dobro se počütim v zbori zatok, ka so tam moji sošolci, depa nej samo oni, liki vsi drugi se pošüjemo. Zvün toga pa eške v

bilau?

»Mojo čütenje je najoprvin tau bilau, ka je lepau, da so nistarni mislili, ka sam ge tisti, steri je toga vreden, depa v tistom trenutki sam mislo na svoje pajdaše, mlade lüdi, ki bi ranč tak vredni bili tau priznanje.

Moram tau tū povedati, ka sam ponosen bio na tau, ka sam bio med tistimi, ki so si tau priznanje zaslužili. Clo-

Žolt Bajzek na enem od obiskov v Sloveniji

ednom zbori spejvam, tau so ljudski pevci, ki ohranjamo naše porabske ljudske pesmi. Tak čütim, ka sta obadva zbora zame, človek se dosta leko navči tam.»

• *V srednoj šauli si se vönavčo za računalniškoga lehnika, znam od tebe, da si velki »računalničar«. Zakoj si si odebrau tau meštrijo? V Somboteli, gde si se včü, so profesori in sošolci vedli, da si Slovenec?*

»Gda sam najoprvin vido računalnik, sam znan, ka mo se ge tau vönavčo. Najoprvin sam se v Monoštri včüjo računalništvo v Srednoj strokovnoj šauli Béla III., po tistom pa eške 2 leti v Somboteli, gde sam v dijaškom domi bio. Vsakši je znan, ka sam ge Slovenec, depa nej samo znan, liki je sam je na nistarne stvari navčijo tū - sploj pa na kakšno norijo.

Meni je ovak moj materni jezik sploj pri srci. Kak je tau dobro pa lepau, gda potüjemo v Slovenijo pa si tam človek zmërom leko zgüči vse. Tau je zame velka vredenost.»

• *Nej dugo, ka si priznanje daubo od Javnoga sklada za narodne in etnične manjšine. Gda si najoprvin čüjo od toga, kakšo čütenje je tau*

vek etakšoga ipa tak misli, ka je sploj lepau, ka drugi tū vidijo, če človek deje kaj za svojo narodnost. Eni so pa zatok gvüšno nevoščeni tū. Ze duga lejta sam v različni skupinaj pa delam, pa te je meni nišče nej navoščeni, gda morem svoj slobodna čajt aldüvati na vaje, na včenje.

Se enkrat pa potrdim, ka če bi nej ge dobiu tau nagrado, bi nika lagyova nej mislo, radüvo bi se, če bi stoj drugi daubo, ki je toga vreden. Pa kak sam že pravo, takši gestejo. Pa te bi svojo delo ranč tak opravlo naprej, kak zdaj.» Lepau je, ka je država tak mislila, ka mladini da volau s tejm, da jo prizna. Misllila sam na tau tū, ka gestejo, steri zvün letošnji nagrajencov tū dosta delajo, pa so zdaj nej na red prišli, leko ka so tisti užajeni. Depa bojmo pravični. Tau je prvo takšo odlikovanje bilau, vsi nagnauk ga ne morejo dobiti. Nin je trbelo črto potegniti. Drugo leto pa bauda prilika, tau naj bau spodbuda (ösztönzés) za mlade. Vsejm našim mladim, ki so bili 16. 04. 2004 odlikovani, čestitam, želim, da bi jim priznanje dalo nauve moči za delo.

Irena Barber

Svečano so predali narodnostna manjšinska priznanja

V Budimpešti so 16. aprila svečano predali narodnostna manjšinska priznanja, ki jih od lanskega leta dobivajo mladi pripadniki narodnostnih skupnosti. Priznanje je nadomestilo manjšinske štipendije za srednješolce in študente in ga lahko prejme vsak manjšinec od 14 do 30 let, če je posebej aktiven član svoje skupnosti. Pri tem priznanju torej ni najpomembnejši dejavnik učni rezultat (kot je bil pri štipendiji), temveč aktivno znanje materniščine, sodelovanje v kulturnih skupinah, udejstvovanje na manjšinskem področju. Tako so tej prišli v poštev tudi tisti mladi, ki so svoje šolanje že končali in so redno zaposleni.

Nominirancev za narodnostno manjšinsko priznanje je bilo iz vrst trinajstih manjšin 166. Formalnim kriterijem je ustrezalo 137 predlogov. Na podlagi predloga posebne komisije se je kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine januarja 2004 odločil, da bo za leto 2003 podelil 60 priznanj.

Slovenske nagrajenske in nagrajenc

Slovenske samouprave, organizacije in društva so poslale 14 predlogov, trije kandidati so imeli po dva predlagatelja, tako je bilo predlaganih 11 mladih Slovencev. Priznanje, ki je povezano tudi z dvesto tisoč forintov denarne nagrade, je prejelo 6 mladih Slovencev in Slovenk, in sicer *Dušan Mukič* (predlagatelj: slov. društvo in slov. samouprava v Szombathelyu); *Zolt Bajzek* (predlagateljici: slov. samoupravi Dolnji Senik in Gornji Senik); *Brigita Šoš* (predlagatelj: slov. samouprava 18. okr. v Budimpešti); *Anita Vajda* (predlagatelj: slov. samouprava Sakalovci); *Suzana Šulic* (predlagateljici: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gimnazija Monošter); *Erika Dončec* (predlagatelj: Društvo za lepšo ves Števanovci).

Priznanja sta pri posameznih manjšinah podelila predsednik državne samouprave in član kuratorija Javnega sklada za narodne in etnične manjšine, v primeru Slovencev Martin Ropoš in Ferenc Kranjec. Vsem nagrajenim mladim je čestital predsednik Urada za narodne in etnične manjšine Antal Heizer. Slovenski nagrajenci so bili posebej veseli, da jim je čestital tudi veleposlanik R Slovenije v Budimpešti Andrej Gerenčer.

I. Pavlič

Ecclesia praecedit

Obisk predstavnikov puconske evangeličanske verske občine v Szombathelyu

25. aprila je delegacija puconske evangeličanske verske občine vrnila naš lanskoletni obisk pri njih. Delegacijo, ki so jo sestavljali vodja, duhovnik gospod Evgen Balažic, njegova soproga, inšpektor verske občine gospod Kodila s soprogo ter župan občine Puconci Ludvik Novak, je spremljalo petdeset vernikov, ki so se po sprejemu udeležili božje službe, ki sta jo opravila duhovnik verske občine mesta Szombathely gospod Gregersen-Labossa György ter gospod duhovnik Evgen Balažic v slovenskem jeziku, kar smo prevajali za madžarske vernike v madžarsčino. Gospod duhovnik je med drugim povedal: „V teh dneh se pri nas veliko govori o vstopu v Evropsko unijo, o proslavah, politiki se hvalijo s svojim uspehom, ki so ga dosegli – skratka povsod ena sama hvala. Niti mi ne moremo mimo tega dogodka, in srečni smo, da se Evropa združuje. Tam, kjer so na pogorišču druge svetovne vojne dovolj modri politiki uvideli, da samo s pogovori in sporazumno lahko gradimo skupne temelje za skupno življenje, je takšno mišljenje slavilo zmago, ljudje in narodi so se začeli združevati, pozabljati na krivice in nasilja preteklosti. V ospredje so postavili krščanske vrednote, kjer je ljubezen tako močna, da lahko združi tiste ljudi, ki poznajo odpustanje in vidijo prihodnost. Ta vstop v skupno Evropo pa je kljub optimističnim napovedim za nekatere bojazen, da ostanejo še bolj prizadeti...”

„Tudi mi kot sosledje smo bili nekam zadržani in se do sedaj nismo srečali. Vi ste prišli k nam prej kot mi k vam. Odslej mislim, bo to drugače. Preteklost nas povezuje. Nekoč smo bili ena država, zdaj v Evropi bomo eno, ali za nas je pomembno to, da govorimo en jezik, jezik Biblije, Jezusovo besedo, da govorimo v njegovem duhu in tako bomo združeni naprej. Dejansko smo kot kristjani združeni med se-

boj po vsem svetu in to je radost. (...) Resnica je, da svet išče vsa možna sredstva za povezovanje, mi pa jih poznamo in ta so v veri in ljubezni. Kot kristjani to lahko ponudimo tudi skupni Evropi...”

Nato so sledile pozdravne besede gospoda duhovnika Gregersen-Labossa Györgya, inšpektorja puconske verske občine gospoda Kodile ter župana gospoda Novaka. Najprej je domači duhovnik seznanil vernike, ki so do zadnje klopi napolnili cerkev, s Puconci in puconsko versko občino. Med drugim je dejal: „Po tolerančnem patentu je bila puconska cerkevna občina med prvimi tremi, ki so nastale na tem ozemlju. Najbolj se je utrdila puconska verska občina, ki je postala središče luteranstva v Prekmurju. Te tri cerkvene občine so sestavljale takojmenovani spodnji seniorat Železne županije in spadale k osrednjemu senioratu, s središčem v Szombathelyu. Prekmurški duhovniki so se šolali na Sopronskem luteranskem liceju ter na sopronski Teološki fakulteti. V Puconcih se je vršila prva božja služba v slovenskem, madžarskem in nemškem jeziku 1783. leta. Lansko leto so proslavili 220. obletnico svojega obstoja. Preteklo leto se je svečane božje službe ob trideseti obletnici smrti Adama Luthara udeležila delegacija szombathelyske verske občine in s tem ponovno vzpostavila nekdanje verske stike, ki so koreninili v nekdanji skupni domovini. Zal smo morali omenjene stike v teku zgodovine večkrat obnavljati. Zahvaljujoč se ponovno vzpostavljenim stikom, lahko čez nekaj dni ponovno kot dobri sosedi, kot prijatelji skupno stopimo v našo novo domovino, v novo Evropo in krepimo zavest edinstva tudi na področju cerkve. Ecclesia praecedit – cerkev hodi spredaj – ponovno...”

Nato so sledile ganljive besede inšpektorja puconske verske občine ter župana občine

Puconci, ki sta v svojih nagovorih poudarila pomembnost ponovnega vzpostavljanja stikov med dvema verskima občinama, ki sta nekoč spadali k istemu senioratu.

Po božji službi in sveti večerji so si gostje ogledali moderni dom ostarelih, poslušali predavanje cerkvene zgodovinarke dr. Suzane Wirth o dvatisočletni zgodovini mesta Szombathely. Kosilu je sledil kratek ogled središča mesta. Nismo pa mogli izpolniti želje gostov, da bi si ogledali slovensko hišo v skanznu, kajti zaradi sejma nismo našli primernega parkirnega prostora za velik avtobus. Bodo pa vsaj imeli vzrok, da se ponovno vrnejo k nam.

Gostje so izrazili veliko zadovoljstvo, da so lahko поблиže spoznali mesto, da so se lahko udeležili božje službe ter spoznali novo liturgijo, ki so jo prvi v državi uvedli v Szombathelyu. Predstavniki puconske verske občine so se zanimali predvsem za diakonsko dejavnost, ki je pri nas dobro organizirana, in so dobili obljubo, da jim bodo naši strokovnjaki pri tem pomagali. Želimo pa doseči, da se tudi verniki med seboj spoznajo in sprijateljijo.

Ta izlet je posebno za nekatere starejše ljudi pomenil izredno doživetje. Nek starejši gospod bi rad vedel, kje se nahaja huzarska vojašnica, ker je on tam služil vojaški rok. Starejša gospa se je zanimala za bolnico, kjer so operirali med drugo svetovno vojno njeno mamo. Nekatere starejše žene bi hotele videti restavracijo Sabaria, kjer so se kot mlade gospodične učile kuhati, ena je hotela vedeti, kje se nahaja hotel, kjer je njen oče med vojno kot oficir prenočeval. Bile so med njimi tudi gospe, ki so med vojno, ko so Prekmurje ponovno priključili k Železni županiji, ravno v to cerkev hodile k božji službi. S pestrimi doživetji so se vračali v svoje domove. Hvala jim, da so nas počastili s svojim obiskom in pokazali tolikšno zanimanje za naše življenje, za naše mesto.

Suzana Guoth

Senički pevci v Rakičani

Srejdna kmetijska šaula v Rakičani je letos marciuša že o tretjim držala regijski festival za ohranjanje ljudskega izročila. Na festival se je zglasilo 18 skupin. Kulturna pa turistična društva, ljudski pevci, godci, folklore, stero so nota pokazale stare domanje pesmi, plese, šege, stero so erbale od starcov v svojem kraju. Veseli smo bili, ka so letos že iz Porabja tu bili pozvani pevci. Škoda, ka so nam organi-

zatorji nej dali na znanje, kak poteka te festival. Povejmo, tak so se popejvale pesmi, so se plesali plesi, ka so pevci, goslarjje, plesalci vmes nota kazali stare šege tu. Gvantanje so meli zveksoma po starom. Vsi so se tak trójdili, naj vse bola pred nas postavijo svejt stari časov. Človek je tój pa tam z laumpi pa z očami mogo gledati. Priznam, ka oprvim popejvati na takšnom festivali, gde so že vsi drúdj dobro poznali šego, gde je komisija, stera oceni, sto ka da naprej, nej bilau vseeno. Senički ljudski pevci pod vodstvom Vere Gašpar so na tau ške prvi bili tu na programi. Zapopejvali so dve pesmi *Oče meu je tri sine, Snoč nam je ta nauč*. Če mi ne zamerijo člani strokovne komisije, bi namesto svoji pohvalni rečji, raj dala na znanje en tau njihve ocene.

„V veliko veselje nam je bilo poslušati obe zapeti pesmi v porabski slovenščini. To je posebnost in vrednota skupine, ki jo je potrebno ohraniti! Niste pozabili na epsko pesem iz obdobja vojne, kar je pohvalno. Tudi način petja pri posameznih pesmih je prilagojen izvoru le te, kar je pravilno. Le tako naprej!”

Ta komisija, stero je vodila ga. Jelka Pšajd, je bila na tejm, naj s svojimi mišljenji vsakšoma leko bau na pomauč. Tak v imeni senički pevcev kak Slovenske zveze se njim lepau zahvalimo za dobre tanače pri gvantanji, popejvanji pa zatau, ka pevcom volo davajo, je napelavajo, naj tadale delajo.

K. F.

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 MHz
Od ponedeljka do sobote
od 16. do 17. vöre,
v nedelo
od 12. do 14. vöre.

Dja sploj rad mam konje

Tak pravijo, ka so prvin pri vsakšom drugom rami meli konje. Če je žmetnejšo delo bilau na njivi ali v gauštja, te so konje nūcali. Če stoj nej emo, tisti te foringaša pauzvo. Bili so taši, steri so s tauga živelj, s tejm so si pejnaze služili. Krčmardja so s konjski kauli odli na Balaton po vino. Eden keden so odli, dočas so se obrnauti. Tistoga časa je po potaj samo konjske

nositi. Gda sta oča pa mati nej doma bila, te smo pa domanjoga konja vōpelali iz stale pa smo se nosili na njem. Bilau je tak, ka smo podkev zdjibili. Drugi den, gda je pregati trbe lo, so oča prvin potkavati mogli konja. Zato so pa trno nej dali, ka bi je doma jezdili.»

• *S konji je zato dosta dela?*
»Nej več, kak če človek druge živali ma. Samo tau, ka red mo-

kaule leko vido. Zdaj je rejdko, če se človek s konjom sreča, zato ka so je autonge dolamentili. Hitrejši so pa krepsji tō, konjov več nej trbej. Istino, ka tu pa tam ešče zato leko vidi taše, steri majo konje, dapa tisti že samo tū zato, ka je radi majo, radi se z njimi spravljajo. Nej pa zato, ka bi tak potrejni bili. Med te se držijo *Ödön Merkl* tō iz Števanovec. Dostokrat je vidim, ka se s konjom pelajo notra v Varaš.

• *Ne vnauže se vam s konjom v Varaš odli?*

»Tau je meni bola veselo, kak če bi se z autonom pelo. Dja sploj rad mam konje. Pri nas doma so vsigdar bili, zdaj tō pa prvin tō, gda so ešče oča živelj. V tašoj mesti mamo na brgej njivo, gde bi se s traktorom težko obrnajo, tak ka mi ešče s konjom rudjemo pa vlačimo. Ka nam doma drva trbej za nalagati, tisto tō vse s konjom domau zvozim. Zdaj že zato človek ne more tak vōponūcati konja kak prvin, dapa dja ga ranč ne držim samo za volo dela. Dja ga zato tō držim, ka se rad spravlam s konji. Ešče maliva sva bila z bratom Belanom, gda sva se že na konji nosila. Tū v kasarnji so soddactje konje meli, kažejo prejk pauti Ödön na zidino. »Bili so taši mali rusički konji, na tistaj smo se včili

ra biti. Dosta je taši, steri pravijo, ka če konj ne dela, te ma obrok nej trbej dati. Tau nej istina. Obrok vsigdar mora dobiti, če ranč nej dosta. Zaman ma te dam, gda delat dem z njim, te je že tjesnau. Te že mauci nede emo. Dja bi tak pravo, ka s konji je tō nej več dela kak s kravami, dapa razmeti se trbej k njim. Drugo pa tau, ka je konj čedna stvar. On si zapomni vse. Vedeti trbej, ka zaka delamo.»

• *Dostokrat pravijo, ka je konj nauri, brse ali grze, kak je te tau?*

»Konj je nej nauri, samo človek ga nauroga napravi. Naletja se prestraši, tak ka v celjom življenji boječi ostane. Gda je mladi, te trbej skrb meti, kak ga človek navči, zato ka gda je že starejši, te je že bola težko. Najbole važno je tau, ka konja biti nej slobaudno. S tistim ga samo nauroga napravijo. Da dja vcujk konji stauipim, vsigdar se prvin zglašim pa samo potistim se ga tekem. Zato, ka konj nej taši kak krava.»

• *Če se stoj ne razmej na konje, te tau oni vpamet vze-mejo?*

»Tau vejš! Ti bi ma zaman pravo „ōha“, tebi bi nej stano. Dja bi ma pravo, meni bi stano. Ali če gorasede na konja taši, sto se je ešče nikdar nej noso, nej

bi ga vedo ravnati. Tisti konj bita pa nazaj odo.»

• *Zdaj že vsigdar menja delajo s konji, nej?*

»Zdaj, gda traktordje djestajo, s konji več v gauštjo pa na njivo trno ne odijo. Vsakši je na tejm, kak največ leko gora na kaula sklade pa kak najbrž leko zgutauvi. Konji so nej zatau. Drugo pa tau, ka v gauštja že taši capaši djestejo, ka človek že pejški težko ojdj, nej pa s konjom.»

• *Te vi zaka držite konja?*

»Kak sam že pravo, dja je sploj rad mam. Zdaj sam že v penziji, čas mam pa ka trbej pomalek s konjom tanapravim. Meni je tau veseldje.»

• *Kakšnoga konja mate?*

»Moj je zdaj bola taši vogrski. Prvin, gda smo ešče več delali, te smo taše male meli, ka so ešče Rusi tū njali.»

• *Če so mali bili, te so tisti bola slabi bili, nej?*

»Vejš da! Tisti so taši konji bili, ka si na kaula sklau, tisto so tapotegnili. Tašo sam ešče nikdar nej vido, kakšno mauc so tisti meli.»

• *Kelko časa nūcate, ka pri-dete notra v Varaš s kauli?*

»Trifrtale vōre. Dapa leko bi prvin tō, če bi ga pusto. Etašuga reda, gda je malo venej, če bi ga zagno, tak bi mašero, ka bi se vse prašilo. Ja pa nej, pa bi že v Varaši bili. Konje taši, kak pravijo, gda penavi grata, te bi najbole ušo. Tašuga reda, če se gnauk zažene, človek ga kumaj stavi.»

• *Vi bič nūcate?*

»A, nej. S seuv ga nesem. Zato, ka če na pauti prauto kakšni velki mašin de, te ga ozark malo klūcnam, nej ka bi znak na rit ušo. Dapa ovak ga ne nūcam.»

• *Tau istino, ka konj, če človek pod njega spadne, ne stau-pi na njega?*

»Tau gvūšno, ka nej. Tau zato vejm, ka so moj oča gnauk v knicji sli domau iz Varaša. Gnauk so samo konji stanili. Zaman so je gnali, konji so naprej nej šli. Oča so nej vedli, ka je zdaj. Naprej so šli pred konje pa te so zaglednili, ka eden mrtvec leži poprejk na pauti.»

• *Sto na teltja rad ma konja kak vi, te ga težko oda.*

»Sploj težko, zato ka ga človek šanaliva. Dapa dja sam vsigdar tak bijo, ka sam včasim drugoga nazaj tjujo, zato ka se dja brezi konja nikdar nej bijo pa ranč nemo.»

K. Holec

Pismo iz Sobote

Bauta

Malo vkraj od našoga rama je edna mala bauta. Tou je takša mala bauta, menša od gorenjeseničke pa vekša od baute pri Zavcovoj krčmej. Nut v njoj delata dve bautošici in tou bi leko bilou vse, ka bi vam pravo od te naše baute. Leko bi bilou, dapa tou je nej vse. Kak bi pa leko tou tak bilou, če pa se v bauto nede samo zatoga volo, naj človek kaj kŭpi, liki zatoga volo, ka se lidge tam vkŭper dobimo. Od sebe leko povem, ka bole odim v bauto, ka si poglednem tisto mlado bautošico s trno velikimi ceckami pa sveklimi očami. Moja žena je na tou brž gorprišla. Pa si je samo brodila, naj njemi bou, dokeč samo gleda, nega nikše nevoule. Na, včasi je tak tō, ka dem v bauto po krŭ pa po mlejko, pa domou prinesem samo mlejko. Tou pa zato, ka leko dem nazaj v bauto po krŭ in si tisto mlado znouva poglednem.

Moja tašca Regina, trno čedna ženska, una tō rada odi v bauto. Pa nej zavolo kakšoga mladoga bautoša, liki zavolo svoji padaškinj, s sterimi se tam leko najde. Tak je gnouk šla v bauto. Na papir si je vsefele dolspisala, ka vse mora kŭpiti. Dva cejkera je vzela s seuv, telko je mejla volou domou prinesiti. Moja žena, mlajši pa ge smo čakali, ka nazaj pride, vej pa je že biu čas za zajtrik. In smo tak čakali. Minoulo je pou vōre, pa eške pou, po tistom je ta odišla prva vōra pa druga, mi pa smo bili tadale lačni. Ze je skur bilou poudne, gda je prišla. V rokaj je mejla obadva cejkera. Začala je gučati, ka vse je nouvoga v vesi, sto je komi kaj lagvoga napravo, steri je souseđi zapelo ženo, zakoj so se v držini na krajji varaša zbili, sto je komi kakše pejnaze dužen, pa vse takšo je vejdlja povedati. Mi smo jo poslušali pa jo poslušali in nastrgavali, gda kaj vzeme vō iz cejkera. Tam za edno vōro je enjala klajfati. Zdaj dun dobimo kaj za gesti. Kusto figo smo dobili! Vejte, ka se je zgodilo? Moja tašca Regina, trno čedna ženska, je v bauti tak na dugo pa na šurko klajfe gor gemala, ka je ta pozabila, za koga volo je sploj prišla v bauto. Cejkra sta bila tak prazniva, kak sta bila prazniva, gda je odišla v bauto. Dapa tou je eške nej bila najvekša nevolja. Zdaj je biu na meni red, ka dem v bauto. Sam si pravo, zdaj mo vido mojo mlado bautoškinjo. Vraga sam jo vido! Bila je sobota in bauta je že bila zaprejta, gda sam prišo do nje. Doma mi je nej ostanilo drugoga, kak ka smo se spakirali v auto in odišli gejst v krčmou. Tam smo meli zajtrik pa obed vkŭper.

Po tistoj velkoj nevouli sam na svojo srečo leko bole nagousti odo v našo bauto. Dapa moja sreča je nej dugo trpela. Samo nagnouk so našo bauto zaprli.

- *Male baute so nej rentabilne. Lidge raj odijo kŭpŭvat v velke baute, raj pejnaze piščavlejo v diskontaj, - mi je od toga vedo povedati moj padaš bautoš iz velke baute.*

V našoj bauti je zdaj krčma. Kelnarca je nej tak lejpa, kak je bila tista moja bautoškinja s sveklino v očaj pa z velikimi ceckami. Moja tašca Regina, trno čedna ženska, več ne bere takše velke klajfe in je zatoga volo nej najboukše vole.

- *Zdaj smo v Evropi in v Evropi leko preživejo samo velke baute. Tak je tou na toum svejti, škem prajti, tak je tou v Evropi, - je biu mouder moj padaš bautoš iz velke baute, ge pa sam prekuno Evropo, ka mi je odpelala tisto mlado, pa sam se Evropi zavalu tō, ka mi več nej trbej poslušati klajfe od moje tašce Regine, trno čedne ženske.*

Miki

OTROŠKI

Mlašeči guči pri Malom potoki

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse tiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čüle čüda mlašečoga pogučavanja in tou eške itak poslušajo.

Nevola z velko vodo

Potoki tečejo po zemlej, dež pa teče dojz neba. Na, dež ne teče, liki kaple doj, vō iz oblakov. Pa po tistom, gda se dosta tiste vode iz oblakov pa potoka vküper zlije, grata nevola. V potoki je nagnouk dosta vode, telko vode, ka več ne more med dvema bregama tečti. Voda se razlije in grata povouden. Povouden leko prinese dosta nevole, leko pa, ka je nej ranč tak. Vsiški normalen potok se mora tū pa tam razlezjati zvün svoje strüge. Mali potok je tō takši normalen potok, steri se ma šegou razlezjati vsake štiri lejta.

- Že tri dneve se lejta dež. Eške malo pa de potok vcejla pun. Eške samo eden den pa mo meli lejpo povouden, - si je za oknom na glas brodo mali Gustek.

Oča se je korju z njim, ka tak lagvo brodi, dapa vsi mlajši v Maloj vesi so si gnako brodili, kak bi lepou bilou, če bi gratala velka voda. Starejši so meli velki stra za povu na njivaj, mlajši pa so z velko vodou iz Maloga potoka čakali velko veseljde. In velka voda je prišla eške prva, kak si je mali Gustek vküper s pajdašami brodo. Zazrankoma je že sijalo sunce, dapa deža je bilou vnoči zavole. Potok se je razlezjo po njivaj pa po travnikaj vse do poštiže, zalejo je grabo za šoulov, se potegno nut v Fickovi lejs in se stavo pod veškim grubiščom. Mlajši so nej mogli strpeti doma. Ka pa je leko lepšoga od toploga vrejmena in velke vode?

- Naj lüstro samo dena maurdje. Mi-

mamo svoje maurdje pred ižinim pragom. - si je Feri zasüko lače više kolen in stoupo v domanje maurdje. - Rejsan samo eške kaksši šift se mora pripelati po vodej pa de kak čistak pravo maurdje, - si je brodila Rožika.

Mlajši so meli rejsan velko veseljde. Plavali so v vodej, se naganjali za divdjimi recami, s košarami lovili ribe in se špilali za pirate. Starejši so se nej čütili tak veselo kak mlajši. Ženske so preklinjale nebo, ka njim je poslalo takšo nevolu, edni možakari so se čemerili na cejli svejt, ka njim je povu vcejlak vrag vzeu, drugi pa so bili čemerasti, ka so zavolo vode nej mogli v krčmom, plebanoš se je korju z vodou, ka je emo prazno cerkev, samo mlajši so meli malo ovakše probleme.

- Leko, ka je ta naša voda skur kak maurdje, dapa nika je nej soleno tou naše maurdje, - je tak nagnouk gor prišo mali Gustek. - Vsiški vej, ka maurdje mora biti osoleno! - je povedo na glas, naj se vej, sto si je tou od souli zbrodo.

Tak je zdaj grato velki problem. Šift leko naredijo iz papira ali iz lesa, dapa kak naj osolijo vodou. In so bro-

dili, brodili in li samo brodili, dokeč so nej vōzbrodili. Na, zbrodo si je Boris iz Lublane, ka je biu v Maloj vesi pri dejeki na počitnicaj.

- Vejte, ka? - si je odkapčüvo prelo na lačaj. - Čükati moramo v vodou pa po tistom solena grata, - je že piščavo svojo vodou.

Za njim pa so tou naredili eške drugi podje, samo dekličke so vkraj gledale.

Tak so mladi iz Male vesi začali čükati v svoje maurdje. Delali so tak prvi den pa drugi den, tretji den tō, te pa je samo nagnouk več nej bilou velke vode. Mali potok se je potegno nazaj med svojiva dva brga. Vse je stoupilo nazaj na svoje mesto. Skur vse.

- Moj dejdek je pravo, ka je maurdje nej osoleno zavolo toga, ka bi lidge nut v njega čükali. Soleno je zavolo soli v zemlej. Pa je eške pravo, naj si drugouč pamet osolimo, nej pa ka škem vodou osoliti, - je pred posejnenjo mlako srejditi travnika tumačo Boris.

- Kak pa se leko pamet osoliti? - se je čemeriu Feri.

Tak so zdaj mlajši iz Male vesi pā meli kaj za brodit. Kak vragom se leko pamet osoliti?

Miki Roš

Zdravnik

Kot zdravnik lahko rešim veliko zdravstvenih problemov. Ljudje pridejo k meni z različnimi boleznimi. Jaz jih pomirim in se pozanimam, kakšni so bolezenski znaki. Po diagnozi napišem recept za zdravila ali bolnika napotim k specialistu. Po potrebi dam tudi injekcijo. Priporočam jim več gibanja na svežem zraku.

Računalničar

Rad se ukvarjam z računalništvom in informatiko, in bi v prihodnosti rad postal računalničar. Zelo zanimivo je nekaj novega uresničiti na računalniku. Danes se že skoraj pri vsakem delu uporablja računalnik. Računalnik olajša in pospeši vsakodnevno delo.

Ladislav Pinter
Gimnazija Monošter

Bralna značka v Porabju

KOTIČEK

V okviru Bralne značke je 29. aprila gostoval v Porabju »Mini teater« iz Ljubljane s pravljico Mojca Pokrajculja. V programu so sodelovali tudi slovenski učenci OŠ Istvana Széchenyija iz Monoštra. (Več o tem v naši naslednji številki).

Želim postati odvetnica

Ko bom velika, želim postati odvetnica. Odvetnica je lahko pravična ali slaba. Jaz želim postati pravična. Rada bi pomagala nedolžnim ljudem. Želim pa grešnike kaznovati z ustrežno kaznjou. Varovala bom dobre ljudi. Vsak človek ima »grehe«, toda niso vsi grehi kaznivni.

Annamari Bedič
Gimnazija Monošter

MLAŠEČI

KAUT

**PORABJE IZ
OBJEKTIVA**

NIKA ZA SMEJ...

Manjak

Kalman dva sina ma. Te starejši je spoj delaven pa dober pojep, vsigdar pomaga delati oči, te menksi pa samo manjari. Do podneva spi, nika neške delati. Oča ne vej, kak bi ga obrno, kakoli ka je že vse vöspröbo.

Eden den je Kalman veselo nut staupe k tomi manjaki, v rokej je držo eden mali žaklič pa je etak kričo: »Es gledaj, mojo dejte! Te žaklič je puno pejnez. Tvoj brat ga je najšo gnes rano na pauti.« Manjak pa: »Pa zakoj ranč on?«

Kalman pa: »Zatok, dragi moj, ka je on že rano gor stano, nej je manjaro v posteli kak ti.«

Zdaj manjak etak pravi: »Oča, tau je nej tak, nejmate pravico. Glejte, če bi tisti človek, steri je te pejneze zgübo, nej tak rano stano, liki bi manjaro v posteli kak ge, te bi moj brat te pejneze nej najšo.«

Na konji

Gusti pa Peter sta strašno dobriva padaša. Etognauk je Peter vido, ka Gusti na svojga konja seda, dapa naaupak. Gđa je skrajek prišo, ga je etak pito: »Gusti, si

nauri? Kak pa tau na taum konji sediš? Obrni se, vej do se pa ljudje smejali s tebe.« Gusti pa: »Tak mo nauri, ka bi se obračo. Zatok sam si naaupak vsedo na konja, ka s toga nikoma nika nede, kama ge dem.«

Te srečen

Lujza pa Elza sta se v nedelo v krčmej srečale, malo sta kavo pa nika krepkoga tü pile. Lujza etak pravi Elzi: »Vejš, moj mauž pa ja nebesko srečo ma. Ranč včara je zavarovanje skleno (biztosítást kötött) pa te ga je gnes ta vdaro eden auto.«

Mlejko

Rudi je varašanec pa je tak zgrünto, ka de vleta na ves üšo na vikend. K ednomi pavri se je pritepo pa je tam dosta vse vido, ka ga je brigalo. Gđa so večer podojili kravo, Rudi gazdana etak pita: »Kelko mlejka vam pa da ta edna krava na den?« Gazda etak pravi: »Na den? Tak osem litrov.«

Rudi pa: »Pa ka delate s tejm mlejkom?«

»Gleta.« pravi gazda, »dva litra trbej držini, deset litrov pa odamo.«

I.B.

Narodnostno mladinsko priznanje

16. aprila so v Budimpešti podelili Narodnostno mladinsko priznanje. Nagrado lahko dobijo mladi za uspešno delovanje na področju ohranjanja in razvijanja narodno-

po in staro, polno lepih trgov in spomenikov. Mnogo turistov pride v madžarsko glavno mesto na dopust.

Pravočasno smo se vrnili pred stavbo in smo šli v dvo-

tudi prispel in nam je čestital. Malo smo se pogovarjali z znanci, potem smo krenili proti domu.

Rada bi se zahvalila Državni slovenski samoupravi, ki nam je organizirala to pot. Hvala Društvu za lepšo ves iz Števanovcev, da me je predlagalo in sem lahko dobila to priznanje.

Erika Dončec

Gimnazija Monošter

Na podelitvi so bili skupaj mladi iz vseh trinajstih manjšin.

stne kulture. Iz Porabja je bilo šest nagrajencev.

Opoldne smo krenili proti Budimpešti s kombijem. V Székesfehérváru smo se ustavili in malo počivali. Po štiriurnem potovanju smo se pripeljali v Budimpešto. Pot je bila dolga, a lepa.

Poiskali smo stavbo, kjer je bila prireditev. Stavba je bila nasproti gledališča Thalia. Podelitev se je začela ob 17. uri. Do takrat smo imeli prosto. Sprehajali smo se po ulici in smo si ogledovali stavbe in izložbe, kajti vlemesto je le-

rano. Tam je že bilo veliko ljudi, mladi različnih narodnosti. Vsak si je vsedel na svoje mesto, pozdravili so nas in se je začela podelitev. Vsakega nagrajencev so klicali po imenu. Nagrajencev je bilo skupaj 60, Slovencev je bilo 6. Priznanje so predali predsednik Državne slovenske samouprave Martin Ropoš, kurator Javnega sklada Ferenc Kranjec in predsednik Urada za narodne in etnične manjšine Antal Heizer. Zelo nas je veselilo, da je slovenski veleposlanik Andrej Gerenčer

Porabje

**ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

**Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič**

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,

p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.